

Agendapunt :
 Voorstelnummer :
 Raadsvergadering : 9 april 2015
 Naam opsteller : Ilse Vegt
 Informatie op te vragen bij : Ilse Vegt
 Portefeuillehouder(s) : Peter van Huissteden
 Zaaknummer :
 Registratienummer : RAAD150016

Onderwerp: Sanering Oosterdijk

Aan de raad,

Beslispunt:	<ol style="list-style-type: none"> 1. De aanpak deklaagsanering Oosterdijk vast te stellen. 2. De aanpak grondwatersanering Oosterdijk vast te stellen. 3. Het benodigd budget voor saneringsplannen beschikbaar te stellen. 4. Bijgevoegde begrotingswijziging vast te stellen.
--------------------	--

1. Waar gaat dit voorstel over?

De voormalige gemeentelijke vuilstort aan de Oosterdijk dient gesaneerd te worden. Dit voorstel gaat over de aanpak van de sanering, voor zowel de deklagen als de grondwaterverontreiniging en het hiervoor benodigde budget.

Vuilstort Oosterdijk

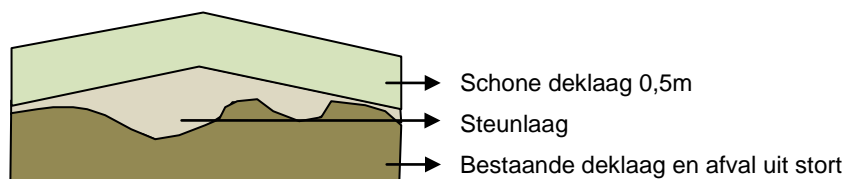
Het terrein aan de Oosterdijk heeft van 1968 tot 1974 dienst gedaan als vuilstortplaats voor regiogemeenten. Na het beëindigen van de stortactiviteiten in 1974 is de locatie in gebruik genomen als weiland en begraasd door schapen, koeien en paarden. Het begrazen is gestaakt op last van de provincie Noord-Holland, omdat de deklaag plaatselijk te dun is en afval aan de oppervlakte aanwezig is.

Deklagen

Op de vier te onderscheiden stortvakken (zie ook bijlage 1) is een deklaag van grond aanwezig, welke volgens onderzoek van Arcadis (zie bijlage 2) in dikte varieert van 0,06m tot lokaal 1,5m. Op de helft van de geteste locaties voldoet de deklaag niet aan de door de provincie gestelde eisen. Lokaal is stortmateriaal zichtbaar aan de oppervlakte aanwezig. Daarnaast is het terrein niet goed te onderhouden en is de bovengrond van onvoldoende kwaliteit voor begrazing.

Aanpak deklagen

Om de agrarische functie en het wandelpad te kunnen bewerkstelligen wordt grond toegepast van bodemkwaliteitsklasse Wonen of Landbouw en natuur. Grond van de bestaande deklaag wordt herschikt. Er wordt een steunlaag aangebracht met een dakprofiel (zie figuur 1), zodat regenwater afwatert naar omliggende sloten.

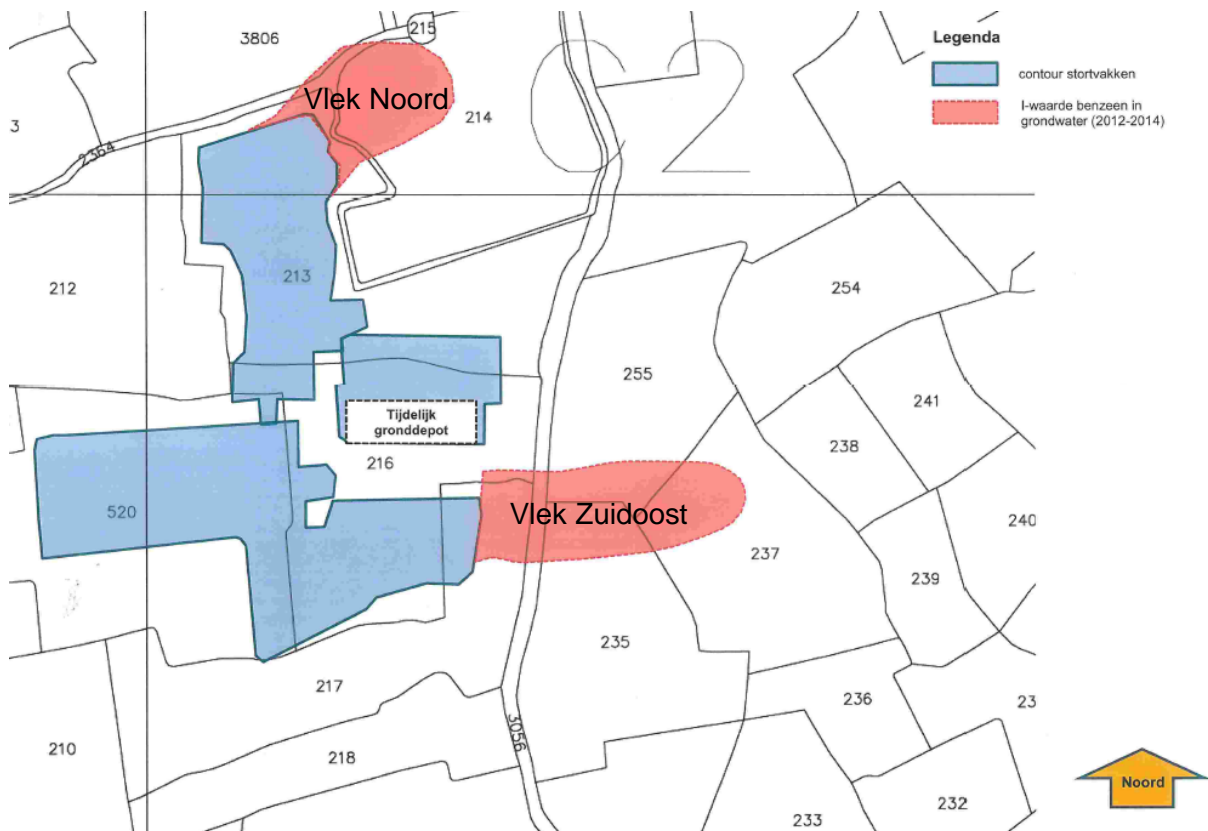
Figuur 1: Principe van deklagen sanering

De aanpak van het aanbrengen van deklagen is niet alleen om contactrisico uit te sluiten en gebruiksfuncties te herstellen, maar tevens om te zorgen dat er niet onnodig (door uitloging verontreinigd) regenwater wordt toegevoegd aan het al verontreinigde grondwater.

De grond benodigd voor het ophogen van de deklagen en het aanbrengen van de steunlaag kan uit eigen werken worden verkregen en hoeft niet te worden aangekocht. Een saneringsplan voor de deklagen, waarin bovenstaande aanpak is aangegeven, is ter goedkeuring ingestuurd naar provincie (zie bijlage 6) en er is een subsidie voor de deklagen aangevraagd.

Grondwater

Binnen de contouren van het stortmateriaal is het grondwater naar verwachting grotendeels sterk verontreinigd. Buiten de contouren van de stortplaats is de verontreiniging in het grondwater beperkt tot twee vlekken, zie figuur 2 op de volgende bladzijde (zie bijlage 3, bijlage 4 en bijlage 5).

Figuur 2: Grondwaterverontreiniging; vlekken Noord en Zuidoost

Aanpak grondwater

Vanuit de provincie wordt op grond van de huidige situatie vereist dat de grondwaterverontreiniging wordt aangepakt. De aanpak is verschillend voor de twee vlekken;

- Ter plaatse van vlek Noord is sprake van natuurlijke afbraak. Voor deze vlek is monitoring een economisch en milieutechnisch verantwoorde aanpak.
- Vlek Zuidoost is zeer groot, heeft hoge concentraties benzeen die de I-waarde met een factor 30 overschrijden en spreidt zich uit over particulier grondgebied. Dit maakt dat een actieve aanpak gewenst is. Dit houdt in dat de concentraties benzeen worden teruggebracht naar acceptabele waarden, afhankelijk van de wensen en eisen van de

provincie Noord-Holland en de gemeente Bergen (hoe lager de gewenste concentraties, hoe hoger de kosten). De concentraties kunnen bijvoorbeeld worden teruggebracht door het toevoegen van zuurstof, waardoor benzeen sneller wordt afgebroken.

Naast deze aanpak van de verontreinigde vlekken, worden tevens maatregelen genomen om het grondwaterprobleem in te perken en in de toekomst stabiel te houden, namelijk;

- Het aanbrengen van de deklagen zorgt voor een goede afwatering van de percelen, zodat geen overtollige neerslag aan de hoeveelheid verontreinigd grondwater wordt toegevoegd.
- De peilen in de omliggende sloten worden aangepast, in samenspraak met het HHNK, zodat ook het verschil in peilen wordt opgeheven tussen de stortvakken en omliggende percelen en daarmee de verspreiding van (nieuwe of bestaande) verontreinigingen wordt beperkt.

Over het actief aanpakken van de grondwaterverontreiniging in vlek Zuidoost is nog meer overleg met de provincie nodig (bijvoorbeeld om vast te stellen wat de toelaatbare benzeenconcentratie in het grondwater mag zijn), voordat een daadwerkelijk saneringsplan kan worden ingediend en subsidie aangevraagd. Er bestaat voor dit deel van de sanering een kans dat het merendeel van de kosten (tot 95%) wordt gesubsidieerd.

2. Wat besluit de raad/wat krijgt de raad als hij "ja" zegt?

Als de raad besluit in te stemmen met de voorgestelde aanpak voor sanering van deklagen en grondwater en het benodigde budget ter beschikking te stellen, kan de stort op een duurzame manier met grond uit eigen werken worden afgedekt en kan de agrarische functie van de stort worden hersteld. Tevens wordt de grondwaterverontreiniging aangepakt en wordt de (onbeheersbare) verspreiding op particulier terrein opgelost.

De gemeente Bergen staat bekend als duurzaam en groen. Het actief aanpakken van een verontreinigings situatie is passend bij dit imago van de gemeente Bergen. Tevens zullen de particulieren, die een perceel bezitten waaronder de grondwaterverontreiniging zich bevindt, inzien dat de gemeente pro-actief bezig is met het oplossen van de problemen veroorzaakt door de eigen gemeentelijke stortplaats en dat zij niet alleen toeziet hoe het probleem zich naar anderen verplaatst. Het gebied kan na afloop van de sanering weer in gebruik worden genomen, zowel als natuurgebied (wandelpad) als voor agrarische doeleinden, en weer onderdeel uitmaken van de omliggende polder.

De plannen zullen, na vaststelling door het college en de raad en na het afgeven van een beschikking door de provincie, gefaseerd ten uitvoer worden gebracht. De portefeuillehouder zal in het regulier overleg op de hoogte worden gehouden van de voortgang.

3. Waarom wordt dit onderwerp nu aan de raad voorgelegd?

- collegebevoegdheid:
- raadsbevoegdheid:
- opiniërend:
- kaderstellend:
- maatschappelijk urgent:
- budgetrecht:
- anders, nl.:

De komende jaren komt grond vrij uit civieltechnische werken elders in de gemeente. Daarom is nu het juiste moment om te starten met het realiseren van de deklagen. Afhankelijk van de beschikbaarheid van grond kan de sanering van de deklagen gefaseerd worden uitgevoerd binnen ca. vijf jaar. De in het afgelopen half jaar vrijgekomen grond is hiertoe al in depot gezet. Als de grond door uitstel van de sanering niet volledig kan worden verkregen uit eigen werken, zal deze moeten worden aangekocht en zullen de totale saneringskosten toenemen.

Naast de praktische kant verlangt de provincie een integrale saneringsaanpak van de gemeente voor zowel deklagen als grondwaterproblematiek. In verband met beschikbaarheid van grond en mogelijkheden tot subsidie is eind 2014 een saneringsplan voor de deklaag ingediend.

4. Wie heeft er allemaal met de beslissing van de raad van doen?

De gemeente is verantwoordelijk voor de stortplaats Oosterdijk, aangezien deze in gemeentelijk bezit was ten tijde van de stortactiviteiten (van 1968 tot 1974) en dus formeel aan te wijzen als veroorzaker. Vanwege de periode waarin de stortplaats destijds volgens de gebruikelijke stand der techniek is geëxploiteerd en uiteindelijk is gesloten, zal de gemeente op basis van jurisprudentie naar verwachting niet formeel aansprakelijk zijn. De gemeente is namelijk gestopt met stortactiviteiten voorafgaand aan peildatum 1975 (zgn. september-arrest Philips-Duphar). Gezien dit feit zal de provincie Noord-Holland hoogstwaarschijnlijk bijdragen door middel van subsidies.

De provincie heeft een grote stem in de saneringsplannen voor de gemeente Bergen en daarmee veel invloed. Zij geven goedkeuring (beschikking op sanering) en stellen kaders. Tevens stelt de provincie vast in hoeverre de gemeente in aanmerking komt voor subsidies.

Een andere belangrijke speler is het Hoogheemraadschap (HHNK). Het HHNK is voornemens een waterbergingsproject te realiseren tussen de wijk Saenegheest en de stortplaats. In overleg met HHNK worden de plannen van de waterberging afgestemd op de plannen voor de sanering van de vuilstort. De aanleg van het natuur-wandelpad, het graven van extra sloten, het verleggen van sloten en het verlagen van waterpeil in stortvak zuid wordt hier bijvoorbeeld in meegenomen. Het HHNK is gesprekspartner, maar heeft geen zeggenschap op de saneringsplannen. Ze zijn wel aangemerkt als belanghebbende, in verband met de relatie met oppervlaktewater en de toekomstige waterberging.

Verder zijn belanghebbenden de eigenaren van de omliggende percelen. Er is op dit ogenblik intensief contact met deze belanghebbenden en zij zijn volledig op de hoogte.

Regionale samenwerking

- vindt plaats met gemeenten/via gemeenschappelijke regeling:
- is onderwerp van onderzoek met gemeenten:
- wordt nog niet onderzocht, biedt wel mogelijkheden omdat:
- komt hier niet voor in aanmerking omdat:

Het een stortplaats van de gemeente Bergen betreft waarvoor de gemeente Bergen verantwoordelijk is. Regionale samenwerking is dus geen optie.

Burgerparticipatie: nee, in overleg met adviseurs burgerparticipatie

Saneringsplannen zijn niet geschikt voor burgerparticipatie. Uiteraard zijn betreffende burgers wel nauw betrokken bij de plannen en verontreinigings situatie, omdat hun belangen niet mogen worden geschaad.

Externe communicatie: ja. Zie persbericht college.

Extern overleg gevoerd met: Provincie, HHNK, belanghebbenden.

Er is intensief contact met de Provincie Noord Holland over de (ingediende) saneringsplannen. Verder wordt nauw contact gehouden met HHNK over de plannen omtrent de waterberging en peilverlagingen en worden de belanghebbenden op de hoogte gehouden en geïnformeerd. De provincie is tevens aanliggend grondeigenaar en heeft vanuit die positie ook haar medewerking toegezegd.

5. Waaruit bestaan de andere mogelijkheden om het doel te bereiken?

Alternatief deklagen

Voor de deklagen geldt een contactrisico en een gestelde minimale dekking van 0,5m. Een alternatief is het volledig afgraven van het stortlichaam en afvoeren. Het gaat dan over ca 300.000m³ afval, wat naar een erkende verwerker moet worden afgevoerd. De kosten hiervan kunnen oplopen tot ca 35 miljoen euro en het milieurendement is laag (verplaatsing van het probleem, verstoring van de natuur, verbruik schaarse bronnen en luchtvervuiling).

Een ander alternatief is niets doen aan de deklagen. Dit is echter een ongewenste situatie. Door het in stand houden van de huidige deklagen zal de grondwaterverontreiniging jaarlijks worden gevoed met overvloedige neerslag, met alle risico's op een grotere verspreiding van benzeen of wellicht een nieuwe bron vanuit de stort met een andere chemische stof.

Verder is de grond onbruikbaar en blijven de contactrisico's bestaan. Een wandelpad aanleggen of een natuurwaarde toekennen aan de percelen en omgeving (onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur) is dan uitgesloten.

Kosten voor het aanbrengen van een deklaag worden uitgespaard, maar kosten voor onderhoud en afvoeren van bijvoorbeeld maaisel zullen jaarlijks blijven terugkeren. Bovendien geldt het contactrisico ook voor degene die het onderhoud pleegt. Hier zullen speciale maatregelen voor moeten worden getroffen. De provincie zal de stortplaats blijven aanmerken als een potentieel geval van ernstige bodemverontreiniging, vanwege de te dunne deklagen.

Ten slotte is het niet ophogen van de deklagen ook slecht voor het groene en duurzame imago van de gemeente Bergen.

Alternatief grondwater

De minimale maatregel voor grondwaterverontreinigingen is monitoring. Het is aan de provincie om te bepalen of zij daarmee akkoord gaan of niet. Een risico van dit alternatief is dat bij verdere verspreiding de provincie alsnog eist dat de verontreiniging actief wordt opgeruimd. Actief opruimen van vlek Zuidoost is voorlopig geraamd op ca €163.000. Bij actief aanpakken van de grondwaterverontreiniging in vlek Zuidoost zijn de kosten voor monitoring vele malen lager (minder peilbuizen en minder vaak meten) en zijn de risico's op claims van derden ook afgewend.

6. Wanneer wordt de beslissing van de raad uitgevoerd, gerealiseerd en wanneer wordt de raad daarover gerapporteerd?

Als de raad besluit om de aanpak van sanering deklagen en grondwater goed te keuren en budget ter beschikking te stellen, zal het saneren van de deklagen kunnen starten in voorjaar 2015. De totale uitvoeringsduur is afhankelijk van de beschikbaarheid van grond maar wordt geschat op ca 5 jaar. De meest urgente delen waar de deklagen het dunst zijn en waar dus het contactrisico het hoogst is, worden uiteraard eerst aangepakt (stort Noord).

Uitvoering van de grondwatersanering zal dan eind 2015 of begin 2016 starten.

7. Welke middelen zijn met dit voorstel gemeoid?

Middelen

De volgende kosten zijn geraamd voor de verschillende onderdelen van saneren:

- <u>Raming deklaag sanering</u>	
Totaal excl. BTW	€ 950.000
Grond uit eigen werken	-/- € 315.000
Milieubudget	-/- <u>€ 24.000</u>

In totaal benodigd deklagen (excl. BTW, zonder subsidies) € 611.000

- <u>Raming grondwatersanering Vlek Zuidoost</u>	
Totaal excl BTW	€ 163.000

Als geen rekening wordt gehouden met subsidies zal het volgende budget benodigd zijn voor het aanbrengen van de deklagen en het actief opruimen van de grondwaterverontreiniging van vlek Zuidoost:

- <u>Totaal (excl. BTW, zonder subsidies)</u>	<u>€ 774.000</u>
--	-------------------------

Dit kan op de volgende manier over de jaren worden verspreid:

	2015	2016	2017	2018	2019	Totaal
Deklagen	€150.000	€150.000	€105.000	€103.000	€103.000	€611.000
Grondwater	€20.000	€143.000				€163.000
Totaal	€170.000	€293.000	€105.000	€103.000	€103.000	€774.000

Deze bedragen zullen ten laste van het begrotingssaldo aan een egalisatievoorziening bodemsanering worden toegevoegd (begrotingswijziging bijgevoegd).

Subsidiebronnen

Het is de verwachting dat met subsidieregelingen vanuit de Provincie Noord-Holland in totaal ca. **€210.000** kan worden verkregen voor de uitvoering van de sanering deklagen en sanering grondwater. Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel wordt eventuele verkregen subsidie pas na het verkrijgen van de beschikking aan de voorziening toegevoegd, ten gunste van het begrotingssaldo. In eerste instantie wordt dus het volledige bedrag van €774.000 ten laste van het begrotingssaldo opgevoerd.

Risico's

- open-einde regelingen:
- garantieverplichtingen:
- risico's gemeentelijke eigendommen:
- overige risico's:
- opgenomen in het risicomanagementsysteem (Naris):

De Oosterdijk staat al in Naris als risico omdat er mogelijk maatregelen moeten worden getroffen, opgelegd vanuit de provincie. Tevens staat in Naris aangegeven dat er risico's zijn op claims ten gevolge van de grondwaterverontreiniging die zich onder particulier terrein heeft verspreid. Aangezien de grondwaterverontreiniging in middeldiep grondwater is aangetroffen zijn er geen directe risico's voor het gebruik van de grond. In die zin is de functie van de percelen niet aangetast. Een eventuele waardevermindering van percelen zou door een deskundige moeten worden vastgesteld.

Er is een positief risico dat er extra voordeel wordt behaald in de civiele projecten omdat de kosten voor vervoeren van overtollige grond naar de Oosterdijk lager zijn dan de gebruikelijke kosten voor vervoer en verwerken van deze overtollige grond bij een erkende instantie. Het eventuele voordeel is heel erg project afhankelijk: afhankelijk van de grondsoort en mogelijke toepassing door de aannemer die het werk uitvoert. Dit positieve risico is lastig te kwantificeren en wordt per project bekeken en eventueel afgevaardigd via de normale P&C cyclus.

8. *Waarom moet de raad dit besluit met deze mogelijke oplossing nemen?*

Omdat de gemeente Bergen veroorzaker is van de verontreinigingen op de Oosterdijk. Met dit besluit neemt de raad zijn verantwoordelijkheid voor het opruimen en beheersbaar houden van de verontreinigingen. De grondwaterverontreiniging onder particuliere percelen wordt aangepakt. Ook maakt de raad hiermee mogelijk dat de nu braakliggende percelen ter grootte van ca 12 hectare weer nuttig kunnen worden gebruikt en deel kunnen uit maken van de omliggende natuur en ecologische structuur.

Bijlagen:

- Bijlage 1: Overzicht dikte deklagen, Hb advies, d.d. 12-08-2014
- Bijlage 2: Deklaagonderzoek stortlocatie Bergen-NH, Arcadis, kenmerk 075514092:A - Definitief, d.d. 10 mei 2011
- Bijlage 3: Overzicht kadastrale percelen en grondwaterverontreiniging, HB advies
- Bijlage 4: Aanvullend grondwateronderzoek stortlocatie Bergen-NH, Arcadis, kenmerk 076289986: A - Definitief, d.d. 22 februari 2012
- Bijlage 5: Aanvullend grondwateronderzoek stortplaats Oosterdijk "pluim Zuid", Arcadis, kenmerk 076919092:A - Definitief, d.d. 20 februari 2014
- Bijlage 6: Saneringsplan deklagen, HB advies, kenmerk 14HB0399, d.d. 05-12-2014
- Bijlage 7: Begrotingswijziging 10 Sanering Oosterdijk

Bergen, 3 maart 2015
College van Bergen

H.G.T Brouwer
secretaris

drs. H. Hafkamp
burgemeester